

Imatges per a la història

Durant dues setmanes, el Museu d'Art de Girona s'ha dedicat a revisar l'obra fílmica del cineasta Antoni Martí, de 1969 a 1996 (o, encara millor, de 1996 a 1969, per resseguir el camí invers que demana el títol del cicle: «Una mirada enrere»). La transformació paisatgística, els paisatges humans, la política, la ficció i el món infantil han estat objecte de projeccions i de col·loquis a través dels quals s'ha pogut obtenir una visió panoràmica de tot el que ha fet Antoni Martí, amb tota mena de formats, suports i fórmules de producció, fins a concentrar-se en la feina que ara sembla ser el seu doble objectiu: fixar les imatges del present i rescatar les del passat per salvar unes i altres de la corrosió del temps i restituir-les en forma de valuosos productes videogràfics.

Dos són els instruments posats en joc per Martí: el documental científic, com *El retorn de Nèmesi?* (1990), *El Delta de l'Ebre* (1992), *El fòssil vivent* (1993) o *El color de les cendres* (1994), i el documental historicoantropològic, com *El tren petit* (1987), *L'Escala i el mar* (1993), *Pere Comellas* (1995) o *Costa Brava: Fràgil* (1995). En uns i altres es pot comprovar amb escreix la capacitat del documental per captar l'essència de les coses i la força expressiva del muntatge en els casos d'alternança entre les filmacions actuals i els documents antics. Quan el rigor del tècnic s'ajunta amb la sensibilitat de l'artista, aquest contrast entre el passat i el present pot donar pas a escenes antològiques.

En aquesta mateixa línia, la productora bisbalenca d'Antoni Martí acaba de realitzar el vídeo *Plaisatges*, basat en quaranta textos de Josep Pla referits al seu territori més familiar. Es tracta d'un memorable exercici de síntesi en el qual l'encaix de les imatges noves amb les velles i d'ambdues amb els textos assoleix moments

d'una perfecció enlluernadora. Moltes de les seqüències de l'arxiu dels productors, ja aprofitades en altres ocasions, troben aquí una nova oportunitat i un nou sentit, com si s'haguessin filmat expressament per il·lustrar els textos de Pla que Xicu Masó diu amb una magistral adequació al personatge. En l'obra *Ara que els ametllers ja estan batuts*, Flotats recitava Pla sense deixar de ser Flotats. En el docudrama de TVE *Contrallums d'un homenot*, filmat l'any 1991 per Serra i Fontelles, Garsaball era una barreja de Pla i de Garsaball. Aquí, Xicu Masó desapareix del tot –no ensenya mai la cara– i esdevé així l'autèntic Josep Pla, sense exageració ni afectació; el mateix aire cansat, el mateix to de veu, la justa i continguda sornegueria. El Pla de les imatges reals i el de les reconstruccions es fonen, gràcies a la veu, en una sola figura. I els paisatges, vells o nous, recobren, gràcies al text, tot el seu sentit i se salven definitivament per a la història.

VIDEO
Pla

PLAISATGES

LA MIRADA DE JOSEP PLA

any 97

Textos: Josep Pla
Selecció: Joan Martí
Narrador i actor: Xicu Masó
Producció i realització:
VIDEO
Pla
EXTRAS

LA MIRADA DE JOSEP PLA

NARCÍS-JORDI ARAGÓ